

Vážené zastupitelky a zastupitelé, vážení občané.

Nejspíše jste zaznamenali, že nedlouho po minulém zasedání zastupitelstva města jsem požádal pana starostu, aby opětovně zařadil do programu dnešního zasedání bod týkající se zřízení pamětní desky panu Rudolfu Fuksovi, který nebyl minule schválen. K takovému rozhodnutí mě nevedl ani tak samotný fakt neschválení tohoto bodu, ale skutečnost, že pomyslné misky vah, zda návrh bude či nebude schválen, převážili na stranu „ne“ zastupitelé, kteří se zdrželi hlasování, nebo chcete-li - nerozhodnutí zastupitelé. Dovolím si připomenout, jak vlastně hlasování na minulém zastupitelstvu dopadlo – osm zastupitelů bylo pro zřízení pamětní desky, čtyři proti a pět zastupitelů se zdrželo hlasování. V případě hlasování o tak závažné a zásadní věci, jakou je náš postoj k popravě chrastavského občana a jeho připomínky formou pamětní desky, mi dovolu, abych Vás, Vás nerozhodnuté zastupitele, požádal o to, abyste v sobě našli dostatek osobní odvahy a zodpovědnosti a vyjádřili své jednoznačné stanovisko, jste-li pro anebo proti návrhu. Ví, že nemám moc nad Vaším hlasováním, nemůžu a nechci Vás nutit k přiklonění se na jednu či druhou stranu, ale já Vás také nenutím, já Vás o to žádám. Možná jste byli jen píd' od jasného souhlasu anebo naopak jen píd' od jasného nesouhlasu, kdo ví... Každopádně jsem pevně přesvědčen o tom, že velkou část obyvatel Chrastavy a jak jsem zaznamenal – i řadu lidí v celé naší zemi, bude Váš názor zvoleného zastupitele a hlasování zastupitelstva jako celku zajímat.

Vás, nerozhodnutých zastupitelů v otázce pamětní desky, bylo na minulém jednání zastupitelstva pět. Já si dovolu zahrát si tu takovou slovní hru – Vás, skutečné zastupitele, nahradím v této hře pěti fiktivními zastupiteli, kteří se také zdrželi při hlasování o zřízení pamětní desky tak, jako Vy. A aby to bylo zajímavější, tak každý z těchto pěti zastupitelů bude mít na celou věc úplně jiný názor či náhled. V rámci této mé hry, kterou klidně můžete nazývat nemístnou spekulací, jak chcete, zkusím jejich jednotlivé pohledy trochu poodkrýt a ukázat, že by snad nemělo být tak těžké nalézt cestu k jasnému vyjádření – ano nebo ne.

Důvodem, proč první zastupitel z těchto pěti fiktivních zastupitelů na minulém zastupitelstvu nehlasoval pro anebo proti zřízení desky, byla jen otázka finančního krytí tohoto bodu. Tento fiktivní zastupitel však může s klidným svědomím hlasovat pro zřízení desky, protože tento fiktivní zastupitel by na předminulém zastupitelstvu nejspíš hlasoval jako Vy, skuteční nerozhodnutí zastupitelé, kdy se také díky Vám osobně podařilo odhlasovat překvapivý návrh zvýšení daně z nemovitosti pouze na dvojnásobek, ačkoli byly ve hře dva jiné návrhy - kontroverzní, ale již dříve schválený pětinasobek s odpočtem anebo trojnásobné zvýšení daně z nemovitosti, které chvíli předtím bylo přijatelné pro drtivou většinu zastupitelů a také myslím, že mezi obyvateli Chrastavy byla tato varianta povětšinou přijímána jako adekvátní a snesitelná. Během pár okamžiků se však všechno změnilo a vyhrálo přesvědčení, že naše město je natolik bohaté, že nutně nepotřebuje více peněz na opravy, obnovu a další rozvoj. Takto "bohaté" město určitě nalezne ve svém rozpočtu nevysokou částku na zřízení pamětní desky panu Rudolfu Fuksovi. V mé hře tento fiktivní zastupitel nakonec opravdu zvedá ruku pro návrh.

Druhý fiktivní zastupitel však zastává názor, že Fuksa byl nebezpečný zběh, velezrádce, ozbrojený zločinec, diverzant a špión. Chystal se ubližovat šťastným a pracovitým lidem, kteří věrně a usilovně budovali republiku, a chtěl jen škodit na jejich společném díle. Druhému, fiktivnímu zastupiteli bych v tomto případě jednoznačně doporučil hlasovat proti návrhu. Můj zastupitel totiž stále věří v ideologii a její praktiky, které vycházely ze Stalinského teroru a k tomu se ještě přidalo něco z nacistických praktik prosazování a udržení moci. Strach, zavírání, popravy jako mocenský prostředek, prostředek k zastrašení. Taková ideologie tu vládla v 50. letech. Tomuto druhému, fiktivnímu zastupiteli tak dodnes nepřipadá nepochopitelné a nepřijatelné, že nepřátele národa, tedy nespolupracující inteligenci, účastníky bojů na Západě - ale i na Východě, když se to zrovna hodí - antikomunisty, faráře, studenty, představitele jiných politických stran, a opět když se to hodí tak i vedení vlastní - komunistické strany, a další stovky a tisíce nepohodlných lidí, bylo potřeba zavírat do táborů, kde nad branami visely nápisy "Prací ke svobodě", kde lidé byli zotročováni a často i umírali v jen těžko představitelných podmínkách, nebo byli rovnou popraveni na základě zločinných zákonů opírajících se o teror a represe. Můj zastupitel z mé hry buď zapomněl, anebo měl prostě smůlu, že mu v hodinách dějepisu soudruh učitel nechtěl a vlastně ani nemohl říct, že v první polovině 60. let sama Komunistická strana postupně přehodnocovala své počínání tehdy před deseti lety a drtivou většinu politických vězňů – vězňů svědomí – nakonec propustila na svobodu. Řada těchto lidí se však těchto okamžiků nedočkala. Zemřeli na popravištích, v lágrech a kriminálech. Mezi nimi byl i Rudolf Fuksa z Chrastavy. Můj fiktivní zastupitel však tato historická fakta nazývá lžmi a podobně jako neonacisté dnes zpochybňují holokaust a zřůdnosti nacionálního socialismu, tak on také říká, že to bylo všechno jinak a tyto těžko pochopitelné hrůzy jsou výmyslem současného režimu a proto zvedá ruku proti návrhu zřízení pamětní desky.

Třetí fiktivní zastupitel se zamyslí, i když se mu o tom vlastně vůbec přemýšlet nechce, tak velice rychle dojde k názoru, že trest byl možná příliš tvrdý, ale za takové věci se tehdy prostě takto tvrdě trestalo. Fuksa měl přece sedět doma za zadku, chodit do práce jako ostatní a nemíchat se do toho, do čeho mu nic nebylo, pak by se mu přece nemohlo nic stát. Tento fiktivní zastupitel při těchto myšlenkách a vzpomínkách pocítí něco, co už dlouho necítil, skoro zapomenutý přesto však nezapomenutelný strach. Co by na to řekli lidé z jeho okolí, přátelé, jeho kolegové a nadřízení, lidé, kteří mu ve volbách dali hlas, kdyby přeci jenom hlasoval pro. Nemůže to pak někdy někdo vytáhnout proti mně? A co když se někdy v budoucnu vrátí staré časy, nebo se to obrátí nějak jinak? Kdepak, on chce zůstat šťastným a pracujícím člověkem. Uvnitř něj bublá vztek, proč se k tomu pořád někdo chce vracet - je to jak bumerang, čím silněji tyto myšlenky a vzpomínky odhodí, tím razantněji a z méně předvídatelné strany se mu všechno zase vrací. Takovému zastupiteli bych asi poradil zvednout ruku proti návrhu. Ovšem on je jedním z těch, na kterých minulý režim vlastně stál – člověk s podvědomým strachem strkat nos do čehokoli z minulosti, a vůbec se k tomu jakkoli veřejně vyjadřovat – můj třetí zastupitel se nakonec opět zdrží hlasování.

Čtvrtý zastupitel má pocit, že jediný skutečný zločin v případě pana Fuksy byla právě jeho vražda - justiční vražda. Zdržel se však hlasování proto, že nedokáže objektivně zhodnotit skutečnost, že Rudolf Fuksa byl v době zatčení ozbrojen a mohl tak přeci někomu ublížit nebo dokonce mohl i někoho zabít. Tento zastupitel bohužel pozapomněl, že dva roky před činem pana Fuksy – tedy v únoru 1948 – pochodovaly

demonstrativně po Praze i jinde stovky načerno ozbrojených lidí, jejichž jediným úkolem bylo zastrašovat a případně odstranit všechny, kdo stál v cestě právě probíhající destrukci vlády vzešlé z posledních ještě jakžtakž svobodných voleb v roce 1946, a kdo odmítal vytváření nové komunistické totality. Jak tedy čelit takové hrozbě násilí a likvidace? Čtvrtý zastupitel si nakonec uvědomil, že žádný z režimů, které sahají k takové formě nátlaku a brutalitě vůči vlastním obyvatelům, není možné třeba jen naleptat nebo dokonce porazit květinami zapíchnutými do hlavní pušek a samopalů či krásnými slovy o demokracii a svobodě, uvědomil si, že každá myšlenka na svobodu, každý sebemenší odpor proti krutovládě musí být chráněn alespoň zlomkem síly, na které tento režim stojí. Květiny byly zadupány do země, slova o svobodě a demokracii byla umlčována na popravištích. Čtvrtý zastupitel hlasuje pro návrh.

Pátý, poslední nerozhodnutý zastupitel má tak trochu jiný problém. On skutečně nemá názor, nikdy jej historie naší země nezajímala natolik, aby porozuměl problematice 50. let a komunistického režimu obecně. Vysoká politika šla vždy tak nějak kolem něj a spíš ho zajímá hlouběji osud Chrastavy, jeho domu, dětí, přátel a blízkých. Tento zastupitel raději hledí do budoucnosti. V jeho případě bych ho vážně prosil, aby hlasoval pro schválení zřízení pamětní desky panu Rudolfu Fuksovi. Právě proto, aby vysoká politika mohla jít kolem něj a on se o ni vlastně nemusel zajímat, nebo se někdy v budoucnu nemusel bát o osud svých přátel a blízkých, o osud jeho dětí... Jako je nutné připomínat si hrůzy nacismu, hrůzy minulých válek, tak nikdy nesmí být zapomenuty ani hrůzy komunistického režimu, mezi něž patří i nespravedlivý soud a poprava 22-letého Rudolfa Fuksy z Chrastavy v roce 1951. Pátý, fiktivní zastupitel nakonec skutečně hlasuje pro.

Dostávám se k závěru mého vystoupení a končím hru s pěti váhajícími zastupiteli. Možná jste čekali, že spíš budu přesvědčovat ty zastupitele, kteří hlasovali proti předloženému návrhu o zřízení pamětní desky. Jejich názor musím respektovat, ačkoli s ním hluboce nesouhlasím. Nesouhlasím s jejich názorem natolik, že mi vůbec nestojí za to, abych je jen náznakem prosil a žadonil o jejich podporu předloženého návrhu. Naopak zastupitelům, kteří podporují a budou nadále podporovat vznik připomínky Rudolfa Fuksy, upřímně a hluboce děkuji. V neposlední řadě také děkuji i Jinříchu Šnýdlovi za jeho aktivitu a odvedenou práci při shromažďování archivních materiálů - jeho role v celé přípravě pamětní desky Rudolfa Fuksy je zásadní, bez něj bychom pravděpodobně vůbec o tak důležité věci nikdy nerozhodovali.

Za chvíli nás, vážené zastupitelky a zastupitelé, čeká skutečné hlasování. Hlasujte prosím podle svého skutečného svědomí a vědomí. Dnes nemusíte mít strach mít jakýkoli názor, nenechte se ve své volbě nikým ani ničím ovlivnit.

Děkuji za pozornost.

Ing. Pavel Štekl